

LUD

Organ Spółki Wydawniczej - Wychodzi raz na tydzień.

ROK III.

KURITYBA, DNIA 7-go WRZEŚNIA 1922 r.

Nr. 36.

Adres dla listów: - CURITYBA, Caixa Postal 155 - Adres Redakcji: Kurytyba, Avenida Dr. Jayme Reis 115.

Na upamiętnienie pierwszej setnej rocznicy niepodległości Brazylii.

1822

DNIA 7-go WRZEŚNIA 1822 ROKU.

1922

AVE SOROR!

Bimbalham sonóros, alegres e festivos os sinos de todos os campanários. Rimbombam fragorosas as salvas da artilharia. Hasteado ao som do Hymno Nacional, pompeia o auri-verde pendão brasileiro em todas as fachadas dos edificios publicos, despertando em todos os incontentos sentimentos do mais vibrante e fervido patriotismo. Occorre algo de insofrito nesta serena manhã de 7 de Setembro!

Tudo nos diz, tudo annuncia e proclama que o dia de hoje não é como os demais. Grande entre as que mais o são, assignala esta deta a gloria maxima, o mais fulgido acontecimento da Historia Patria - o Centenario da Independencia Brasileira.

Dos paizes da velha Europa, da Asia e até das suas irmãs do continente americano recebe hoje a Republica Brasileira mensagens de affecto, congratulações e votos de prosperidade num porvir que todos almejam sorridente e bonancoso, irisado pelas esperanças que o seu passado sempre nobre e sempre digno autorisa e garante.

Sete de Setembro! O sonho do heroico martyr da Inconfidencia concretizou-se emfim nesta augusta realidade, nesta poderosa nação livre independente que ora festeja, em transportes do mais justificado entusiasmo, a primeira etapa secular de sua ascensão gloriosa as culminancias que sagram o verdadeiro valor, a real grandeza de um povo.

Ha pouco mais de um seculo, Tiradentes subindo ao cadafalso, expiava no proprio sangue no horrendo estertor de uma agonia cruciante, de um patibulo infame o crime de todas as grandes almas - o de ambicionar a patria livre. Mas... por entre as nuvens negras que ensombavam o triste quadro, em meio ás nevoas espessas que o lugubre acontecimento accumulava no horizonte, não era difficil distinguir ao longe as primeiras scintillações do inextinguivel facho que havia de

Osorio Duque Estrada.

HYMN NARODOWY.

Ustyszały Vpirangi łagodne brzegi
Bohaterskiego narodu hasło ogniste,
A słowice wolności rzucito jednocześnie
Pęki jasnych promieni na niebo ojezyste;

Gdy zaś rękojmię tę równości
Zdotamy zdobyć z silną w rękę zbroją,
Z zamiłowania do wolności
Piersz nasza wezwie nawet śmierć do boju.

Ojczyzno kochana, przez nas ubóstwiana,
Witaj! Witaj!

Brazylijo, sen jakiś błogi, promień słoneczny
Miłości i nadziei zstępuje na ziemię,
Kiedy na uroczem i błębitnem twem niebie
Błask Krzyża Południa nocną rozprasza ciemnię.

Z natury już wielka i niezmiernona,
Pięknaś i silna jak kolos potężny,
W którym odbija się przyszłość wysniona.

Ziemią uwielbianą

Z pomiędzy tysiąca, tyś to, Brazylijo!

Ojczyzno umiłowana,

Synów tej ziemi matko kochana,

Droga Ojczyzno, Brazylijo!

Tredecentis.

Stuletnia Rocznicą Niepodległości Brazylii.

ZALEŻNOŚĆ BRAZYLJI OD PORTUGALJI.

Brazylija, odkryta przez admirała portugalskiego Cabrala w 1500 roku została Kolonią Portugalji, swej macierzy, aż do 1822 roku. Jako taka nie posiadała żadnych praw, choć między wszystkimi kolonjami starej Portugalji była prawdziwą i najbogatszą perłą w koronie królewskiej, Bogactwa i dostatki ziemi brazylijskiej, nazywanej zrazu ziemią Vera lub Santa Cruz a później dopiero «Brazil», były wyłączną i jedyną własnością kraju macierzystego. Cokolwiek wywożono z Brazylii - to tylko do Portugalji, a tak samo czegokolwiek kraj potrzebował, to tylko przez Portugalję mógł otrzymać. Z Portugalji i do Portugalji szło i wychodziło wszystko z Brazylii, zarówno osadnicy, urzędnicy, jakoteż towary, płody i kruszce. I przyznać trzeba, że przez trzy wieki przeszło czerpała mała Portugalja wprost niezmierne skarby z Brazylii, ale za to też po bohatersku broniła całości tej olbrzymiej swej kolonii przeciw Holendrom, Francuzom i Anglikom. Za małą była jednak Portugalja, by zasilać na długie wieki tak olbrzymi kraj jak Brazylija, która jest niemal sto razy większą od swej macierzy; za małym rynkiem zbytu była stara Portugalja dla brazylijskich towarów i za mało miała własnych wyrobów, by pokryć wszystkie potrzeby swej kolonii prawie tak wielkiej jak Europa. I dlatego do oderwania się i niezawisłości Brazylii musiało przyjść już nie tylko z pobudek wolności, ale z potrzeby handlu i przemysłu, bo stara Portugalja wyczerpywała się i upadała, gdy

BANCO NACIONAL DO COMMERCIO

ROK ZAŁOŻ. 1915 — CENTRUM W PORTO ALEGRE

Kapitał Zakładowy 25.000.000\$ -- Rezerwy 16.417.280\$050

SIEDZIBA FILJI W KURYTYBIE, WE WŁASNYM GMACHU:

Rua 15 de Novembro N. 41 --- Róg ulicy Mar. Floriano.

Adres dla teleg. ... BANMERCIO ... Caixa Postal 136

Posiada 52 filij w najgłówniejszych miastach stanu Rio Grande do Sul, w stanie Santa Catharina; we Florianopolis, Joinville, Blumenau, Lages, Itajahy, Porto União, Laguna i Brusque.

5 w stanie PARANÁ: W KURYTYBIE, Ponta Grossa, Rio Negro, Paranaíba i Guarapuava.

2 w stanie Matto Grosso: w Corumbá i Campo Grande

Pracuje za pomocą rozległej sieci korespondentów w kraju i zagranicą. Potrąca weksle i czeka w walucie krajowej i zagranicznej

Udziała pożyczek, skupuje i sprzedaje waluty

Przekazuje do najgłówniejszych miejscowości Euro. y, Ameryki Północnej i Południowej, Azji, Afryki i Oceanji.

Wystawia nakazy płatnicze listownie, czekami lub telegraficznie do wszelkich miejscowości w kraju i zagranicą.

Zajmuje się ściąganiem długów handlowych.

Przyjmuje wkładki na rachunek bieżący (conta corrente), za wypowiedzeniem i na stały termin, pając korzystne procenty.

Utrzymuje osobny oddział wkładek ludowych, uznany przez Rząd Federalny, dla drobnych przemysłu, przyjmując wkładki od 21\$000 do wysokości 5.000\$000, wypłacając zaś do wysokości 1.000\$000 tygodniowo bez poprzedniego wypowiedzenia.

Przyjmuje kosztowności, walory, polce i t. p. celem przechowania, na co przeznaczony jest obszerny i mocny dom pewny.

Zajmuje się ściąganiem rachunków i zaległości z urzędów skarbowych, federalnych, stanowych i municypalnych; zakładów, fabryk, handlow i t. p.

APTEKA J. MAZUR

POD FIRMA

PHARMACIA AURORA

ULICA AQUIDABAM N. 62

Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres aptekarstwa SZYBKO, TANIO I SUMIENNIE.

Posiada również na składzie preparaty gotowe, jak krajowe jak zagraniczne, które sprzedaje tanio dlatego ażeby sprzedać dużo W DZIEŃ LUB W NOCY.

WAŻNE UWADOMIENIE PUBLICZNOŚCI.

WIELKI POŻAR SKLEPU

A COLONIAL

Sklep „A COLONIAL” przenosił się tymczasowo na Pracę Zacarias N. 13, gdzie niebawem urządzi wielką wysprzedaż wyrotowanych towarów po wszelkich cenach.

Materje całe i uszkodzone wpr. st. na pół darmo. Odpadki na wagę i w paczkach.

Wyzyskajcie okazję by poczynić zakupy. Niebawem korzysce!

PRACA ZACARIAS N. 13.

CASA IDEAL

CURITYBA — RUA JOSÉ BONIFACIO N. 9 — PARANA W pobliżu Katedry.

Przybywając do Kurytyby nie omieszajcie odwiedzić naszego sklepu obuwia. Ponieważ posiadamy własną fabrykę obuwia, jesteśmy w stanie obsłużyć każdego fregeza svedla gustu i tryzenia. Prócz obuwia najrozmaitszego gatunku prowadzimy także wielki skład pończoch, gum, farb, szuwaków i cholewek. Zwracamy uwagę, że we fabryce wszystkie ceny na obuwie są o wiele niższe, niżli w poszczególnych sklepach, zależnych od fabryki.

KORZYSTAJCIE Z OKAZJI!

Piwo „CRUZEIRO”

jest najlepsze

Zawiadamiam Szanownych kolonistów że kupujemy w każdej ilości jęczmień tylko dwurzędowy

Luiz Leitner

CURITYBA — BATEL — PARANA — CAIXA POSTAL 180

Chcecie kupić tanio?

NACZYNNIA PORCELANOWE, ŻELAZNE, NARZĘDZIA ROLNICZE, FARBY, OLEJ, DROBNE RZECZY, SZKŁO DO OKIEN i t. d. — ZŁAZO W SZTABACH.

Kupujcie tylko

w CASA VERMELHA Rua José Bonifacio N. 15.

Dr. MIROSLAW SZELIGOWSKI

BYEY ASYSTENT KLINIK EUROPEJSKICH.

LEKARZ I OPERATOR.

KURYTYBA — RUA S. FRANCISCO N. 25.

Leczy podług najnowszych sposobów.

Wykonuje wszelkie operacje chirurgiczne.

Chorych zamiejscowych przyjmuje na leczenie i pobyt w klinice. Dokonuje badań i leczy promieniami Roentgena. Posiada własne laboratorium do badań chemicznych i mikroskopowych oraz do badań krwi na choroby ukryte.

ZAMIEJSCOWYM UDZIELA INFORMACJI LISTOWNIE.

Dr. Carlos Heller

Wszechstronna klinika.

Specjalne leczenia chorób wenerycznych i pęcherza (Cystitis Gonorrhoe).

GODZINY PRZYJĘC:

Od 9-ej do 11-ej: w aptece Gerber — Portão.

Od 1-ej do 4-ej: Pracę Tiradentes N. 57 (nad apteką Minerva)

Niemieckie farby „BAYER“

dla użytku domowego: celem farbowania wełnianych, bawełnianych i jedwabnych materiałów sprzedaje się we wszelkich ilościach i kolorach w sklepie

„Carlos Luhm“

TRAVESSA MARUMBY N. 77 — RÓG RUA RIACHUELO N. 52 CURITYBA — PARANA.

CENY TARGOWE

w Kurytybie dnia 7 Września 1922 roku.

NAZWA PRODUKTU	CENA ZA	MILBEJSY
Zyto	worek 60 kg	10\$000
Pszonica argentyńska tutejsza	60 kg.	18\$000
Owies	15 kg.	2\$000
Jęczmień	60 kg.	6\$000
Ryz biały	60 kg.	40\$—50\$
Ryz czerwony	60 kg.	50\$000
Kukurydza	60 kg.	6\$000
Kasza tatarczana	60 kg.	30\$000
Piszon	60 kg.	15\$000
Fasola nowa	60 kg.	12\$000
Groch	60 kg.	10\$—16\$
Ziemiaki angielskie	50 kg.	5\$000
Cebula	15 kg.	3\$000
Mąka pszenna sublimna	44 kg.	36\$000
„ lili	44 kg.	38\$000
„ mandiokowa	40 kg.	10\$000
„ żytnia	15 kg.	7\$000
Otręby	30 kg.	5\$000
Cukier mascavinho Rio Gr.	1 kg.	\$600
„ biały rafinowany	1 kg.	13000
„ biały mielony	1 kg.	\$800
Sól	1 kg.	\$350
„ Ma.	1 kg.	4\$000
Jaja	1 tuzin	\$500
Kura	1 sztuka	\$400
Slonica	1 kg.	2\$000
Smalec	1 kg.	2\$000
Mięso wołowe	1 kg.	\$1100
„ wieprzowe	1 kg.	\$1400
Chleb	1 kg.	\$500
Kawa	1 kg.	2\$400
Herwa mała	1 kg.	\$500
Miód	1 kg.	\$500
Kaszas	100 litrów	90\$000
Wino nacional	110 „	80\$000
Nafta, skrzynka		28\$000

Ceny powyższe płać kupcy w Kurytybie, nabywcy, względnie wendziści pobierają zwykle wyższe.

„A VENCEDORA“

FABRYKA KARMELKÓW I CUKIERKÓW, W NAJLEPSZYCH GATUNKACH I W PAPIERKI OWIJANYCH.

Malinowych, kokosowych, miętowych, cytrynowych, ananasowych, truskawkowych, bananowych, mlecznych i dużo innych. Prócz tych mamy jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych.

Upraszam Sz. Rodaków o łaskawe przekonanie się o tem, że są najtańsze i najlepsze w Kurytybie.

Franciszek Bachowski

CURITYBA — Rua Cabral 53 — PARANA

FR. DERGINI

LIGA

czyli POWSZECHNY ZWIĄZEK NARODÓW

jej zadania względem ludzkości. DO NABYCIA U FRANCISZKA DERGINI — Rua DR. PEDROZO 140 — CURITYBA.

Cena z przesyłką 5\$000.

Ogłaszajcie w „Ludzie“

Barzo ważne ogłoszenie. — Nader ko-rzyszna okazja!

Mam na sprzedaż ładne gospodarstwo, dobrze ogrodzone, 16 1/2 alikiera ziemi urodzajnej, w tem 3 alikiera herwalu i lasu. Piękny dom z wygodną kuchnią, stodołą i liczne zabudowania. Obszer-ny sad z sitwami, jabłoniami i pomarańczami. Położenie blisko centrum kolonii.
Z powodu wyjazdu sprzedaje po cenie bardzo przystępnej.
Informacji udziela: — FRANCISZEK KOTLEWSKI
Kolonja ANTONIO OLYNTIO, MUNICIPIUM RIO NEGRO.

Fabryka „CAFE BRASIL“

MARCIN SZYNDLA & S-ka.

SKLEP ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH.

Kupujemy i sprzedajemy wszystkie produkty krajowe. Wielki skład cukru, kawy, soli, wódki, nafty i t. d.

Sprzedaję hurtownie i na rozdrób.

CURITYBA — PLAG TIRADENTES 19 — TELEFON 23

Filia: Kolonja Thomas Coelho.

Silę Herkulesa

dodaje piwo z browaru

ATLANTICA przewyższa-

jące wszystkie inne.

RODACY! Pamiętajcie o składkach na pomnik Niepodległości Brazylii.

Olavo Bilac.

HYMN BANDERY.

Witaj, nadziei przeszliczny sztandarze,
Witaj, wspaniały symbolu pokoju!
Wzniosła obecność twa zawsze nam wskaże
Pamięć Ojczyzny wielkiego rozwoju!

Przyjm przywiązania szczerego ukłony,
Przyjm nasze serca młodzieńcze dziś w darze;
Ojczyzno! Ty jesteś nam ulubiony,
Pięknej Brazylii wspaniały sztandarze!

Tło twe zielone jak lasy dziewicze,
Czyste jak niebo, błękitne w niem koło;
Krzyżem Południa jaśnieje oblicze,
Pięknymi gwiazdy otoczon wesolo....

Przyjm przywiązania szczerego ukłony....

Gdy rozważamy twój obraz wspaniały:
I pojmujemy powinność wdzięczności
Jesteśmy dumni z Brazylii tej chwały,
A serca nasze są pełne miłości.

Przyjm przywiązania szczerego ukłony....

Królu nad wielkim Brazylii narodem,
Czy w chwilach smutnych, czy w czasie radości;
Dzielnie wytrwamy pod twoim przewodem,
Znak miłości i sprawiedliwości!

Przyjm przywiązania szczerego ukłony....

Fredecensis.

Julia Lopes de Almeida. RZECZPOSPOLITA.

Ojcunku, pan profesor powiedział dziś w szkole, że Rzeczpospolita ogłoszona w Brazylii dnia 15 listopada 1889 roku. Czy to prawda?
— Co pan profesor powie zawsze jest prawdą. A nie powiedział, kto ją ogłosił?
— Mówił, że był to marszałek Manoel Deodoro da Fonseca.
— Lecz zanim ogłoszono Rzeczpospolitą, co było przedtem?
— Miałem monarchię od czasu niepodległości, którą ogłoszono dnia 7-go września 1822 roku.
— Jaka jest różnica pomiędzy Rzeczpospolitą a monarchją?
— Dla dziecka jest to trudne do zrozumienia, wytłumaczaj ci li tylko, jeżeli będziesz bardzo uważnie słuchał.
— Będę uważał.
— Najbliższą różnicą stanowi to, że w Rzeczpospolitej rządzi cały naród, a w monarchji jedna tylko rodzina. W monarchjach spotykamy jedną rodzinę uprzywilejowaną, która uważa się i ogłasza za ustanowioną z jaski Bożej i upoważnioną do rządzenia narodem po wsze czasy tak dalece, że każdorazowa głowa tej rodziny jest zarazem królem albo cesarzem kraju i rządzi aż do zgonu.
— A jeżeli umrze?
— Kiedy umrze, rządy przechodzą na spadkobiercę. Największą wadą tego ustroju tkwi w tem, że naród nie może wybrać na swego rządcę współobywatela najzdolniejszego, najcniojszego i najdzielniejszego, lecz musi się pogodzić z faktem; naród w monarchji może zdzielić bardzo wiele, gdy naczelnik rodziny państwa jest człowiekiem wielkim, jeżeli jednak jest człowiekiem bez jakichkolwiek

zdolności lub charakteru, to państwo cierpi i na tem i nie może się rozwijać.
— A w Rzeczpospolitej?
— W Rzeczpospolitej tak nie jest. Nowożytna Rzeczpospolita głosi taką dewizę czyli hasło: „Wolność, Równość, Braterstwo”. Więc, jeżeli wszyscy ludzie są wolnymi, równymi i braćmi, tedy naród dobrowolnie wybiera z grona najodpowiedniejszych, najzasłużonych i najmądrzejszych obywateli takiego, który ma nim rządzić i kierować, a który zarazem musi być jego bezpośrednim przedstawicielem i musi posiadać najwyższą władzę w narodzie; tak obrany nazywa się naczelnikiem czyli prezydentem Rzeczpospolitej.
— Czy prezydent Rzeczpospolitej także rządzi aż do śmierci?
— Nie, mój synu, rządzi on tylko jakiś czas ograniczony i oznaczony przez najwyższe prawo narodu, które nazywamy: „Konstytucją”. W Brazylii okres rządów prezydenta Rzeczpospolitej obejmuje cztery lata.
— Tak jest lepiej, albowiem gdyby prezydent był zym i rządził przez całe życie, byłoby to wielką dla narodu klęską.
— Przeciwnie biorąc, prezydenci są dobrzy, gdyż na tak wysoki urząd naród wybiera jedynie ludzi znanych, którzy już mieli okazję, aby wykazać swe zalety i zdolności.
— A dlaczego zamieniono się w Brazylii monarchję na Rzeczpospolitą?
— Dla różnych przyczyn, które dopiero wiele później będziesz mógł zrozumieć. Lecz wytłumaczaj ci główniejsze z nich. — Widzisz, mój synu, monarchje w tym wieku wolności istnieją nie dlatego, że są potrzebne, lecz jedynie dla tradycji, uroku starożytności, gdyż wszystkie one istnieją już od długich lat, a niektóre one istnieją od wielu stuleci; monarchja w Brazylii zaś nie posiadała tej ogromnej siły tradycyjnej, gdyż była świeżą. Nadto za-

Izba Handlowa Polsko-Brazylijska w Warszawie.

Po usilnych staraniach Komitetu Organizacyjnego udało się nareszcie uzyskać od rządu pozwolenie na otwarcie Izby.
Uroczyste otwarcie Izby nastąpiło w lokalu Konsulatu Brazylijskiego, dnia 14-go lipca bieżącego roku, w obecności p. Rinaldo de Lima e Silva, i przedstawiciela Ministerjum Spraw Zagranicznych, Po zagajeniu posiedzenia przez In. Guerquin'a, były sekretarz Poselstwa w Brazylii, Dr. Ignacy Popiel-Szmidt wygłosił referat o nawiązaniu stosunków handlowych z Brazylią. Referent podkreślił doniosłość i dobroczynne skutki nawiązania stosunków handlowych z Brazylią. Brazylija jest krajem bardzo bogatym, posiadającym wiele przedmiotów na wywóz, jak naprzykład: kawa, kaczuk, kakao, wosk karnauba, rośliny oleiste i lecznicze, barwniki i t. d. Import brazylijski jest względnie słaby. Brazylija, pozbawiona węgla i ropy naftowej, swego przemysłu nie posiada. Artykułów przemysłowych dostarczają Brazylii: Anglja i Ameryka (a przed wojną Niemcy), które konkurują z sobą. Polska z wielkiem powodzeniem mogłaby wywozić produkty swej wytwórczości, między innymi: cement, manufaktura, towary żelazne, naczynia emaljowane, galanterja skórzana, filmy, książki, instrumenta muzyczne i t. d. Według obliczeń handlowych Polska dopłaca 30 procent na kawie sprowadzanej przez Hamburg. Co się tyczy cementu, to za beczkę 175 klg. płacono kilka

dziesiątych temu dolarów 3.65 gdy w Gdańsku cena cementu wynosiła 2000 marek polskich. Można sobie wyobrazić, jak wielkie zyski osiągnąłby skarb polski, przeprowadzając tę tranzakcję. Brazylijanie ceną bardzo oszczędność i pracowitość chłop polskiego, a moment dla nawiązania stosunków handlowych jest idealny. Statut Izby nie różni się w niczem od innych. Głównym zadaniem Izby, będzie informowanie ogółu kupców polskich o stanie rynku brazylijskiego i założenie własnego organu dla finansowania całego szeregu tranzakcji, takżę ze względu na liczne koła emigracji polskiej; bank polsko-brazylijski, ustalając ciągły i bezpośredni z niemi kontakt, jak również z ich rodzinami w kraju i przyczyni się niechybnie do napływu gotówki do kraju i wytworzy jednocześnie poprawę stosunków emigracyjno-reemigracyjnych. Próba zorganizowania działu polskiego na wystawie międzynarodowej w lipcu roku bieżącego w Rio de Janeiro spełza na niczem, a to z powodu braku poparcia tej sprawy przez czynniki miarodajne. Izba jako instytucja młoda, nie rozporządzając większemi funduszami, nie może rozwinać działalności na większą skalę; nie mniej jednak nawiązuje obecnie stosunki w sprawie ulokowania filmów i książek polskich w Paranie. Dziwnem doprawdy jest niezrozumienie przez ogół przemysłowców i kupców polskich swego własnego interesu i małe zainteresowanie się Izbą. Dzisiaj kupca i przemysłowca

polskiego zajmują tylko interesy na krótką metę. Stosunki te długo trwać nie mogą, jako nie normalne, a sprawa zdobycia jedynego dla Polski terenu rozwoju handlowego jest rzeczą doniosłej wagi. Jako pierwszy i dodatni objaw zainteresowania się Izbą, notujemy uprzejmość jednego z Dyrektorów Banków tutejszych, p. Jana Czarnieckiego, który udzielił nam bezinteresownie lokalu Banku Powszechnego.

Dr. Jg. Popiel-Szmidt.
(Wychodźca).

KAWA W BRAZYLII.

Kawę do Brazylii miał sprowadzić w 1723 roku niejaki Palheto, który, przywiozłszy z sobą z Gwany Francuskiej*) kilka ziarenek, zasadził je na swej posiadłości w Belém, mieście stołecznem stanu Pará. Stąd kawa, z czasem rozpowszechniła się i po sąsiednich stanach Amazonas i Maranhão. W 1770 roku **) urzędnik magistratu w Rio de Janeiro, I. A. Castello Branco, sprawdził kawę do stolicy kraju, gdzie zakon O. O. Kapucynów pierwszy zajął się hodowlą tej pożytecznej rośliny na swych posiadłościach; w ich ślady poszedł właściciel plantacji Holenderzyk Hoffmann. Wkrótce poczęli sadzić kawę i inne zakony i księża święcecy na swych plantacjach w okolicach Inhaúma, Campo Grande i Rezenda, skąd po jakimś czasie sprowadzono ją także do stanu São Paulo. Mimo szybkiego rozwoju plantacji kawy uważano ją długi czas jako roślinę leczniczą a szerszy ogół nie miał zgola żadnego o niej pojęcia. Jeszcze w końcu 18-go stulecia sprzedawano kawę w São Paulo wyłącznie po aptekach i tylko w małych ilościach. Pierwszym większym hodowcą kawy w São Paulo, który uprawę jej brał na serio i jej poświęcił całe swe życie, był wojskowy Santos Prado, który na swej posiadłości w lundiahy założył większych rozmiarów plantację kawy. Za nim w ślad poszedł oficer Antonio Francisco de Andrade; wybuch wojny hiszpańskiej w Rio da Prata, w której był zmuszonym brać udział, przeszkodził jednakowoż jego zamiarom. A jego plantacja kawy w Campinas z czasem podupadła. Dopiero w 1817 roku powstała w Campinas druga o większych rozmiarach plantacja kawy. Założył ją kapitan wojskowy Francisco de Paula Camargo, który dla studjowania rośliny i jej uprawy specjalnie udał się do Rio de Janeiro i stamtąd przywiózł większe ilości nasion. Wkrótce wielu właścicieli ziemskich (*fazenderów*), przekonawszy się, że kawa przynosi niezmiernie zyski, zajęło się jej uprawą. Od 1824 roku kawa poczęła rugować inne główne produkty rolne; i stała się najważniejszym artykułem stanu São Paulo a z oza-

dala się do Illinois, gdzie pocziwy maleo celem wspomaganja matki był koleja poganiaczem bydła, przewoźnikiem, albo rebarczem w woku fabrykantom plotów. Ubogi Abraham nie posiadał — jak ty — matki, zawsze gotowej do pomagania ci w lekacjach, ani ojca, który z cierpliwością zaspakaja wszystkie twe ciekawe pytania. Czas upływał mi na szutaniu chleba. — Warstał w walce z losom. Celem wykształcenia się, Abraham, będąc już mężem, kupował sobie gazety i książki początkowo, przedewszystkiem uczył się geometrii i stał się miernikiem, lecz to dopiero później; najpierw bowiem spełniał różne uciążliwe i podłe obowiązki, bądź na ładzie bądź też na wodzie, w statkach przewożących drzewo. Z geometrii stał się znów rebarczem, potem, tragarzem przy barkach na rzece Mississippi a w końcu, po zaspędzeniu nieco grosiwa, osiedlił się w Decatur, gdzie zażył wanda. — Tymczasem był już żonatym. Wieszorem uczył swych synów i kilku dorosłych robotników. Sam zaś studjował z takim zamiłowaniem i zapalem, że został adwokatem. Największe trudności były pokonane. Wybrano go na posła, a dzie sięć lat później obrano go prezydentem Rzeczpospolitej. — Gdy ze swojej siedziby djeżdżał do stolicy kraju, po drodze cały naród witał go z takim zapalem. Jaki wnieście mogą jedynie wielcy ludzie. — Ale i tu tak jest, że w Rzeczpospolitej może być prezydentem narodu człowiek prostego i niskiego pochodzenia. Zrozumiałeś dobrze? — Zrozumiałem! A teraz, ojczu, tak samo muszę wykrętnie z zapałem.

»Niech żyje Rzeczpospolita!«
Przetłomaczył Fredecensis

*) Do Gwany Francuskiej sprowadzono kawę z posiadłości francuskich w Afryce, którą powszechnie uważają za kraj rodzinny kawy.
**) Patrz Encyclopedie e Dictionario Interuacional, pod Cafe.

Warunki prenumeraty „LUDU“:
 W Brazylii rocznie — z dołu 11\$000, z góry 10\$000
 Półrocznie — — — — — 5\$500
 Kwartalnie — — — — — 3\$000
 Miesięcznie — — — — — 1\$000
 W Argentynie — — — — — 10 pezów
 W Ameryce Północnej i Kanadzie — — — — — 3,50 dol.
 W Europie — — — — — 12\$000
 Numer poszczególny — — — — — 200 rs

WSZYSTKICH WŁAŚCICIELI
 Wład, sklepów handlowych, wogóle w interesie własnym wszelkich kupców polskich upraszamy o łaskawe podanie nam adresu oraz rodzaju przedsiębiorstwa.

Administracja „Ludu“.

Sekretariat Związku „Oświata“
 Zawiadania p. p. nauczycieli i Towarzystwa szkolne, że posiada na składzie następujące podręczniki szkolne:
 Zasadny polskiej pisowni ułożone przez Ks. J. Górala, cena egz. 1\$500; ceny w tuzinie 10 proc. niższe.

Tabliczka mnożenia i tuzin 1\$000. Nadto wszelkie podręczniki szkolne.

Uprasza się o wysyłanie zamówień pod adresem: „Oświata“ Caixa postal 155. Kurytyba.

Na Pomorzu, 10 kilometrów od Grudziąza jest na zamianę za ziemię w Paranie gospodarstwo 125 morgowe (12 i pół alkrów).

70 morgów ziemi pszennej, 6 morgów łąki, reszta: zienia na żyto, kartofle.

Gospodarstwo to jest wydzierżawione na 9 lat, z których 1 rok już upłynął pachciał za dzierżawę płaci w naturze, to znaczy we wiktualach rozmaitego rodzaju, które przedstawiają wartość 125 centarów żyta na rok. Do gospodarstwa należy żelazny inwentarz składający się z dwóch krów ect. Polęczenie z miastem, szosa (9 kilometrów).

O bliższe wiadomości można się zgłaszać do Redakcji Ludu.

ZWIĄZEK POLSKI w Kurytybie.

Niniejszym zapraszamy Szczyt. wraz z Rodzicami na ZABAWĘ TANECZNĄ, która się odbędzie dnia 7-go Wiosna roku bieżącego w lokalu w sąsiedztwie przy ulicy Carlos de Carvalho 78. Początek o godzinie 8-my wieczorem: Wstęp na zabawę tylko dla członków. Sekretarz — KAZIMERZ MPECZUK.

Towarzystwo Wolności w Iraty. PRZEBUJE NAUCZYCIELA. Pensja miesięczna 180\$000. Mieszkanie w budynku szkolnym. Pożądana jest znajomość portugalskiego do prowadzenia wykładów niektórych przedmiotów. — Zgłoszenia podług adresu: Józef Smolka — Iraty, Parana. Szkoła do objęcia natychmiast po zawarciu umowy.

JACK DROMLEWICZ LEKARZ - DENTYSTA.

Zęby sztuczne z podniebieniem i bez podniebienia w złocie i kauczuku. Plombowanie, wyjmowanie zębów bez bólu. Robota pierwszorzędną. CENY PRZYSTĘPNE.

Kurytyba — Rua Riachuelo N. 8.

PADARIA REFORMA.

DOBRY CHLEB! Bogaty skład towarów kolonialnych i napojów. Procz uprzejmej obsługi, bezpłatna dostawa wprost do domu! Stale kupującym sprzedaje się także na książkę. Najtańsze ceny dziennie. Zamiast gotówki przyjmuje się także produkty rolnicze. — IGNACY HABITH. Aven. Dr. Candido de Abreu N. 64 Kurytyba — Parana. 51

ZAKŁAD SZEWSKI

POD FIRMA

Mikołaj Jankosz

PRACA OSURIO — ESQUINA AVENIDA LUIZ XAVIER N 29. — CURITYBA.

Wykonuje wszelkiego rodzaju obuwie damskie, męskie i dziecięce, jakoteż wszelkie reperacje.

Casa Filizola

Wielka blacharnia i fabryka przyborów kuchennych.

SKLEP: Naczynia blachanych, Emaliowanych, koprowych i kamiennych, noży, lamp, szyb, filtrów, garatów i wszelkiego rodzaju w.

HURTOWNIE I DETALICZNE.

Naprawia się także wszelkie rzeczy emaliowane, koprowe i blaszane.

CENY UMIARKOWANE.

Domingos Filizola

RUA BARÃO DO SERRO AZUL N. 5 — CURITYBA — PARANA.

Apteka Paranaense

Z Rua Saldanha Marinho

PRZENIOSŁA SIĘ NA

Ru 15 de Novembro 5.

Szkoła kroju i szycia! M. SOBAŃSKIEJ.

Wyuczam panny kroju i szycia podług systemu francuskiego i angielskiego, gruntowna nauka pasowania i modelowania. Panny z kolonii mogą zaoferować całodzienne utrzymanie przy szkole.

Ulica Mar. Floriano Peixoto N. 232 CURITYBA — PARANA.

KOLONJA Cel QUEIROZ (Amola Faca)

Z dniem pierwszego maja b. r. ziemia na kolonji Cel Queiroz z herwą, jako też pod uprawę, sprzedawana będzie po poniżej podanych cenach.

Cena ziemi wraz z pomiarem

Od 10 alkerów do 20 alkerów	po 70\$000 za alker
» 20 » 40 »	» 65\$000 » »
» 40 » 60 »	» 63\$000 » »
» 60 » 100 »	» 61\$000 » »
» 100 » 200 »	» 59\$000 » »

W cenę ziemi wchodzi już pomiar terenu i mapka tak, że nabywca płaca tylko przepis.

Zamawiający ziemię składa tytułem zadatku połowę wartości ziemi, zaś po odmierzeniu dopłaca resztę, poczem otrzymuje niezwłocznie tytuł definitywny, Przeprowadza parcelacje i udziela informacji: WŁADYSŁAW RADECKI.

Adres dla listów: Ladislau Radecki — GUARAPUAVA — PARANA. — Telegraficzny Radecki — Guarapuava. 13

AO LOUVRE

NAJWIĘKSZY I NAJLEPSZY DOM MÓD I KONFEKCIJ.

Curityba — Joinville

Bardzo ważne ogłoszenie!

Poza wszystkimi materiałami i modnym delikatnym płótnem mamy zawsze kompletny i delikatny wybór towarów służących do ogólnego użytku, które sprzedajemy po BARDZO UMIARKOWANEJ CENIE dla wszystkich frangezów.

ZEFIR w paski kolorowe, trwałe, metr \$800, 1\$000, 1\$200; ZEFIR GŁADKI popielaty, niebieski, kremowy m. 1\$200	BRIM ciemny w paski metr \$900, 1\$200, 1\$500; Brim nakropiony metr 1\$200, 1\$300; Brim kremowy metr 1\$500.	ALGODÃO w sztukach 10 metrów 9\$000, 11\$000 i 13\$000; podwójnej szerokości 160 centymetrów metr 2\$800, 3\$200 i 3\$600.
PEUCIENKA najlepsze w kratki metr 1\$400; podwójne, metr 1\$800 w paski białe i czarne metr 1\$600; w kratki czarne i białe metr 1\$600.	CHITA w kolorach jasnych metr \$800, w barwach ciemno-tych niebieskich metr 1\$000; czarna i biała metr 1\$200.	KAZMIR 140 cent. szerokości wełna żyta metr 6\$400; niebieski i czarny 140 cent. szerokości, wełna czysta, metr 11\$000.

PÓPEŁOTNO na obrusy: serwety białe 140 cent. szerokości, metr 3\$800; 160 cent. szerokości, metr 6\$800; kolorowe 140 cent. szerokości, metr 3\$800; 160 cent. szerokości, metr 6\$800	ETAMINE na firanki metr 1\$800, 2\$400 i 2\$600. Kapy białe i kolorowe 9\$400, 9\$000 i 22\$000.
--	--

CENY STAŁE I ZA GOTÓWKĘ.

Księgarnia Polska

Wielki skład towarów i przyborów piśmiennych, książek szkolnych, powieściowych i do nabożeństwa.

Ceny niskie --- Dobra obsługa.

Wykonywa także wszelkiego rodzaju druki, jak powinowzowania, zaproszenia, zawiadomienia, listy, koperty, rachunki i nagłówkami i t. p.

Bohdan Mikoszewski & Cia.

CURITYBA — PRAÇA TIRADENTES Nr. 52 — CAIXA POSTAL H

CASA d'Alto de Attilo d'Alto

RUA MARECHAL FLORIANO PEIXOTO, RÓG UL. M. DEODORO Curityba

Papier i przybory muzyczne. — Przyjmuje się reperacje. SKŁAD INSTRUMENTÓW MUZYCZNYCH RZNIĘTYCH I DĘTYCH.

Poleca się doborem nut ostatnich nowości krajowych i zagranicznych

KOLONIZACJA w CASTRO

Właściciele fazendy MARACANA sprzedają kilkadziesiąt lotów 10 alkrowych pierwszorzędnej ziemi (lasu) pod uprawę. Odległości nowej kolonii od Castro około 1 i pół mili. Cena za alker od 200 — 300\$000 Kaplicę na miejscu. Budynek na szkołę. Bliższych informacji udziela: DR. SZELIGOWSKI W KURTYBIE — Rua S. Francisco N. 25 i p. MUSIAŁOWSKI W CASTRO.

Jeżeli kto chce tanio, dobrze i prędko dać wykonać bilety wizytowe, książki rachunkowe, listy i t. p. lub pieczęcie kauczukowe albo kupić książki do nabożeństwa, krzyżki oraz inne dewocjonalja niech się zwróci do składu

CEZARA SCHULZA

W KURTYBIE (Parana), UL. BARÃO DO SERRO AZUL N. 12 i 14 CENY NA WSZYSTKIE TOWARY ZNIŻONE.

W niezadługim czasie nadejdzie z Polski wielki wybór KSIĄŻEK DO NABOŻEŃSTWA Z NOWYM KALENDARZEM I HISTORYCZNYCH które będą sprzedawane po cenach bardzo przystępnych dla każdego.

Wiązanki do chrztu św. w wielkim wyborze co dopiero nadeszły z Europy!

CURITYBA CAIXA POSTAL N 143

Casa Metal CURITYBA

José Hauer Junior & Cia.

Pługi, Brony i maszyny Rolnicze

NADESZEY SWIEŻO W WIELKIM WYBORZE. — WYROBY RUDOLFA SACK I INNYCH FABRYK. — TANIO DO NABYCIA

